

HÍREK

A magyar mint idegen nyelv napja

Károli Gáspár Református Egyetem BTK, Budapest

2013. december 14.

2013. december 14-én rendezte meg a Károli Gáspár Református Egyetem Magyar Nyelv-, Irodalom- és Kultúratudományi Intézetének Magyar Nyelvtudományi Tanszéke *A magyar mint idegen nyelv napját* Budapesten, az egyetem Bölcsészettudományi Karának dísztermében. Az eseményre a Grundtvig Tanulási Kapcsolatok keretében 2013 nyarán elnyert Hungarobox tanulási kapcsolatok pályázat révén került sor.

A rendezvényre több mint 140 vendég érkezett belföldről és külföldről, elsősorban Auszriából, Horvátországból, Romániából, Szerbiából és Szlovéniából, emellett Észtországból, Finnországból, Németországból és Olaszországból. A vendégek között voltak a hazai magyar mint idegen nyelv (MID-) tanítás intézményei: a Balassi Intézet, a Debreceni Nyári Egyetem, a Pannon Egyetem, a Pécsi Tudományegyetem, a Szegedi Tudományegyetem, a Semmelweis Egyetem és a Szent István Egyetem. Jelen voltak a Hungarobox projekt partnerintézményeinek: a Finn–Magyar Társaságnak, a Tartui Egyetemnek, a Hamburgi Egyetemnek, a Firenzei Egyetemnek és a vendéglátó Károli Gáspár Református Egyetemnek képviselői is. Részt vettek az eseményen gyakorló magyarnyelv-tanárok, nyelvkönyvek szerzői, külföldön dolgozó lektorok, valamint leendő tanárok, egyetemi hallgatók. A szervezőbizottság tagjai Nádor Orsolya (elnök), Bölcskei Andrea, Fóris Ágota, Heltainé Nagy Erzsébet, H. Varga Márta, M. Pintér Tibor és Súlyom Réka voltak.

A program 10 órakor kezdődött Kurucz György, a Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsészettudományi Karának dékánhelyettese és Marjatta Manni-Hämäläinen projektvezető köszöntő szavaival. Mindketten hangsúlyozták, milyen öröm a rendezvény iránt érdeklődő hallgatóság nagy száma, mely azt bizonyítja, hogy igen nagy az érdeklődés a magyar mint idegen nyelv oktatási kérdései, tananyagainak szókincse, valamint a rendelkezésre álló és tervezett szótárak iránt.

A köszöntő szavakat követően két csoportban nyolc előadásra, majd egy nagyobb ebédszűnet után két kerekasztal-beszélgetésre került sor.

Az első előadó Fóris Ágota, a KRE Magyar Nyelvtudományi Tanszékének tanszékvezetője volt. *Lexikológia, lexikográfia a MID oktatásában* című előadásában áttekintette azokat a kérdéseket, melyek a magyar mint idegen nyelv gyakorlati oktatásához használható szótárakkal kapcsolatban felmerülnek. Bemutatta továbbá a Károli Gáspár Református Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszékének magyar mint idegen nyelv MA szakján folyó képzés szerkezetét, azokat a tudományterületeket, melyekben az itt tanuló hallgatóknak lehetőségük van elmélyülni, továbbá kiemelte a lexikológiai és lexikográfiai tudnivalók fontosságát.

A második előadást H. Varga Márta (Károli Gáspár Református Egyetem) tartotta *Barátokozunk a magyar nyelv hamis barátaival! (Javaslat egy szótár összeállítására)* címmel. Is-

mertette a hamis barátok (*faux amis, false friends*) jelenségét, különös tekintettel azokra a szópárokra, szósorokra, amelyek a magyart idegen nyelvként tanuló külföldiek számára gondot okozhatnak. Konkrét esetek segítségével mutatta be, milyen problémák, kellemetlen helyzetek származhatnak abból, ha a fordító a hamis barátok áldozatává válik, végül szorgalmazta egy olyan szótár létrehozását, melyben a leggyakoribb hibalehetőséget hordozó szavak és „hamis-barát-párjaik” lennének megtalálhatóak.

Durst Péter (Szegedi Tudományegyetem) *A MID-tananyagok szókincsének vizsgálata számítógépes eszközökkel* című előadásában azokról a vizsgálatokról és mérési eredményekről számolt be, amelyeket a magyar mint idegen nyelv oktatásában használt tankönyvek szókincsével kapcsolatban végeztek a Szegedi Tudományegyetemen. Az összehasonlító kutatás nemcsak bizonyos szavak mennyiségi előfordulására terjedt ki, hanem a számítógépes adatbázis adatainak segítségével a szófaji és szemantikai jellemzőket is bemutatta. A kapott eredmények egyrészt tükrözik a jelenleg használt magyar nyelvkönyvek szókincsbeli jellemzőit, másrészt segítséget nyújthatnak a jövőben új tananyagok, tankönyvek írásakor is.

Žagar Szentesi Orsolya, a Zágrábi Egyetem Hungarológiai Tanszékének tanszékvezetője egy készülő szakszótár munkálatairól, a szótár összeállítása során felmerülő kérdésekről beszélt *Magyar nyelvtani terminológia a külföldi egyetemi oktatásban. Egy készülő szakszótár elé* című előadásában. Kiemelte: a szótárkészítők számára azok az esetek okoznak gondot, amikor nem egyszerű magyar–horvát fordítással, hanem körülírással adják meg egy-egy terminus technicus (például nyelvtani jelenség) megfelelőjét; hasonló módon figyelmet kell fordítani a terminológiai eltérésekre, a nyelvi jelenségek horvát és magyar elnevezésének szakirodalmi különbségeire, az egyetemi hallgatókat is gyakran gondolkodóba ejtő terminus technicusok használatára.

Joachim László (Református Missziói Központ) a Menekültmisszió Iskolai Integrációs Programjának magyar mint idegen nyelv tanára *Online magyar–szomáli szótár magyarul tanulók számára* című előadásában a *Qaamuus* (szomáli szó, jelentése 'szótár') online szótár előkészítési munkálatairól beszélt, majd bemutatta az interneten már elérhető online szótári felületet. Elmondta, hogy az elektronikus változaton kívül (melynek gépesítését a MorphoLogic végezte) hamarosan megjelenik a szótár ingyenes, nyomtatott változata is. A szerzők célja, hogy minél több magyarul tanuló szomáli számára elérhetővé váljon a kiadvány.

A konferencia következő előadója, Nagyházi Bernadette (Kaposvári Egyetem) szórendtanítást megkönnyítő számítógépes programot ismertetett *Interaktív oktatóprogram a szórend tanításában* című előadásában. A saját fejlesztésű, magyarnyelv-tanulóknak szánt oktatóprogram alapötlete a mondatrészek jelölése különböző (háttér)színekkel. Megtudhattuk, hogyan használható a program például a mondatalkotás, illetve az összetett szórendi kérdések, változatos szórendi lehetőségek megértésére, tanulására és tanítására.

Pelcz Katalin (Pécsi Tudományegyetem) *Fókuszban a beszélt nyelv. A MagyarOK I. nyelvkönyv szókincséről* címmel tartott előadást. A nemrég megjelent nyelvkönyv szerzői Szita Szilvia és Pelcz Katalin. A leckék anyagából vett konkrét példákon keresztül tájékozódhattunk a nyelvkönyv elkészítésének munkálatairól, a könyvben megjelenő témákról, a szókincs kiválasztásának szempontjairól, valamint az egyes fejezetek felépítéséről, különös tekintettel a szókincstanítás, szókincsfejlesztés lehetőségeire.

Sólyom Réka (Károli Gáspár Református Egyetem) „*Ez király! Lájkold!*” *Neologizmusok külföldiek magyarnyelv-tanulásában* című előadásában hungarológus hallgatók körében végzett kérdőíves felmérését ismertette. Azt vizsgálta, milyen módon, mértékben és eredménnyel oktathatók napjaink magyar köznyelvének neologizmusai a magyart idegen nyelvként tanuló külföldieknek. Felvetette, hogy célszerű lenne e nyelvi jelenségekből minél többet online

szótári felületen összegyűjteni, és a magyarul tanulók számára tanulmányozhatóvá tenni, hiszen a neologizmusok természetükből adódóan amilyen gyorsan megjelennek, éppoly gyorsan el is tűnhetnek.

A szekció-előadásokat délután két kerekasztal-beszélgetés követte. Az első a magyar mint idegen nyelv területén használható hagyományos és elektronikus tanulói szótárakkal foglalkozott. A beszélgetést Fazekas Tiborc (Hamburgi Egyetem) vezette, résztvevői Fóris Ágota (KRE BTK), Anu Nurk (Tartui Egyetem), Dobi Edit (Debreceni Egyetem), Vecsernyés Ildikó (Helsinki Egyetem) voltak. Fazekas Tiborc bevezetőjében kiemelte: mivel a magyar nyelv lexikai készlete nem indoeurópai alapú, a MID-tanulóknak általában nehézséget jelent a magyar szavak megtanulása, és ezt a szótárkészítőknek is figyelembe kell venniük. Dobi Edit elmondta, hogy a tanulói szótárak sajátos célkitűzéseket valósítanak meg, és különösen fontosak a gyakorisági, szóvégmutato és ragozási tanulói szótárak, mint például a Debreceni Nyári Egyetem *Igéző* és *Ragozó* című kiadványai. Anu Nurk a nemrég megjelent észt–magyar középszótár elkészítésének munkálatairól számolt be, és szorgalmazta egy magyar–észt szótár elkészítését is. Vecsernyés Ildikó a 45 ezer címszót tartalmazó finn–magyar szótár munkálatait, a szótárírók dilemmáit és feladatait foglalta össze. Fóris Ágota rámutatott, fontos a lexicográfia oktatása a MID keretében. Áttekintette a különféle koncepciójú, nyelvtanítási célokra készült szótárak típusait, a kiadványok eredményeit és esetleges hibáit. Hangsúlyozta: a nyelvoktatás folyamatában kulcsfontosságú a szótárhasználati készség kialakítása, valamint a szótárak összeállítására, értékelésére való felkészítés.

A második kerekasztal-beszélgetés témája a magyar mint idegen nyelv tankönyveinek szókincese volt. A beszélgetést Maróti Orsolya (Balassi Intézet) vezette, résztvevői Sólyom Erika (American Corner Budapest), Pelcz Katalin (Pécsi Tudományegyetem), Kiss Gabriella (Zágrábi Egyetem), Gyöngyösi Livia (Simmelweis Egyetem), Hetesy Bálint (Simmelweis Egyetem), Durst Péter (Szegedi Tudományegyetem) voltak. Maróti Orsolya arra kérte a résztvevőket, hogy a kiválasztás szempontjaival, az oktatás során használt segédanyagokkal, illetve a tankönyvek szókincsével és a szókincs változásaival, tanításával kapcsolatos tapasztalataikat osszák meg egymással és a hallgatósággal. Sólyom Erika a *Colloquial Hungarian* című könyv (társszerző: Carol Rounds) új kiadásának munkálatairól beszélt, különös tekintettel a szókincs aktualizálására. Pelcz Katalin a már említett *MagyarOK I.* című tankönyv szókincsének rendezőelveit mutatta be. Kiss Gabriella a *Jó szórakozást magyarul!* (társszerző: Molnár Ilona) szövegeinek kiválasztásáról, szókincséről, valamint az ezekhez kapcsolódó feladatok típusairól beszélt. Gyöngyösi Livia és Hetesy Bálint a *Jó reggelt!*, *Jó napot!* és *Jó napot kívánok!* című magyar nyelv-könyvekkel kapcsolatos tapasztalatokról, a könyvek egyes leckéit követő, illetve a könyv végén található szólisták összeállítási elveiről számoltak be. Durst Péter a *Lépésenként magyarul* könyvek szókincsének jellemzőit, a szóanyag kiválasztásának szempontjait és rendezőelvét részletezte.

A Károli Gáspár Református Egyetem MID-napi rendezvényén a résztvevők több könyvkiadó kínálatából is válogathattak. A kávé- és ebédszünetekben, illetve az esti kötetlen, jó hangulatú beszélgetés során pedig mindenkinek lehetősége nyílt a tapasztalatcserére, ismerkedésre, így azok a szakemberek, gyakorló magyar nyelv-tanárok és hallgatók is találkozhattak, akik egyébként egymástól távoli városokban, országokban tevékenykednek, és személyes találkozásra ritkán nyílik alkalmuk.